

Διάκριση Δαπανών σε Ανελαστικές και Πολιτικές

Για καλύτερη ανάλυση των δαπανών το ΔΣΚ έχει κατηγοριοποιήσει τις δαπάνες σε ανελαστικές και δαπάνες πολιτικής.

Ως ανελαστικές, ορίζουμε τις

κρατικές δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να τροποποιηθούν εύκολα λόγω νομικών, συμβατικών ή στρατηγικών δεσμεύσεων ή η τροποποίηση τους προϋποθέτει σημαντικό πολιτικό κόστος για την εκτελεστική ή/και την νομοθετική εξουσία.

Περιλαμβάνουν, επομένως, δαπάνες που καθορίζονται είτε μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων, νομοθετικών ρυθμίσεων ή κλειστών στρατηγικών αποφάσεων, με αποτέλεσμα να υπάρχει περιορισμένη δυνατότητα τροποποίησής τους στην πράξη. Ουσιαστικά, ο ορισμός μεταφράζεται σε «**δύσκολα αντιστρέψιμες**» δαπάνες και περιλαμβάνουν τις δαπάνες οι οποίες, καθώς επηρεάζουν οργανωμένα σύνολα ή μεγάλο αριθμό πολιτών, δεν μπορούν να αντιστραφούν χωρίς υψηλό πολιτικό κόστος.

A/A	Κατηγορία	Ορισμός	Επεξήγηση
1	Σύνολο Αποδοχών/ Μισθοί υπαλλήλων	Τακτικές αποδοχές των ενεργών δημοσίων υπαλλήλων (μισθοί, αποδοχές, επιδόματα, δέκατος τρίτος μισθός, Συνεισφορές Εργοδότη (Κοινωνικές Ασφαλίσεις, Γενικό Σχέδιο Υγείας, κ.λπ.) Αμοιβές και Πρόσθετες Υπηρεσίες (Θεματοθέτες, Διορθωτές, Εκπαιδευτικό & Ιατρικό Προσωπικό, Προσωρινοί Διορισμοί) που καθορίζονται βάσει συλλογικών συμβάσεων ή διαρθρωμένων πληρωμών.	Συμβατικές υποχρεώσεις που βασίζονται σε συλλογικές διαπραγματεύσεις και καθορίζονται για κάθε εργαζόμενο. (Νομική Δέσμευση)
2	Συντάξεις και Φιλοδορήματα	Κόστη που προκύπτουν από τις υποχρεώσεις του κράτους προς τις συνταξιοδοτικές παροχές (διορθωμένες συντάξεις) και τα επιπλέον φιλοδορήματα/αποζημιώσεις που έχει υποχρεωθεί να καταβάλλει.	Δεσμεύσεις του κράτους ως προς τους συνταξιούχους ρυθμισμένες από νομοθεσία
3	Λειτουργικές Δαπάνες	Κόστη που απαιτούνται για τη διατήρηση της καθημερινής λειτουργίας των κρατικών φορέων, εξαιρουμένων των προσωπικών αποδοχών και των εξειδικευμένων κατηγοριών (όπως η συντήρηση υποδομών). Παράδειγμα έξοδα γραφείου, ενοίκια, λογαριασμούς, αναλώσιμα και άλλα τρέχοντα έξοδα της διοίκησης.	Δαπάνες είναι αναγκαίες για την καθημερινή λειτουργία, αλλά συχνά είναι προσαρμόσιμες σε περιπτώσεις ανάγκης. Εντοπίζεται μικρό περιθώριο μειώσεων, νοουμένον ότι υφίσταται σχέδιο δράσης, στρατηγική ή άλλος σχεδιασμός προς αυτό τον σκοπό.
4	Συντηρήσεις και επιδιορθώσεις	Δαπάνες που προορίζονται αποκλειστικά για την αναβάθμιση ή υποστήριξη της υπάρχουσας υποδομής και του εξοπλισμού του κράτους, προκειμένου να διατηρηθεί η λειτουργικότητα τους	Η διατήρηση των κρατικών υποδομών σε λειτουργική κατάσταση είναι απαραίτητη
5	Δαπάνες Άμυνας και Αστυνόμευσης	Έξοδα που σχετίζονται αποκλειστικά με την εθνική άμυνα και την διατήρηση της δημόσιας τάξης, όπως οι δαπάνες για τον εξοπλισμό, τις αμοιβές και τις επιχειρήσεις των ενόπλων δυνάμεων και της αστυνομίας.	Επικεντρώνονται σε θέματα εθνικής ασφάλειας και είναι δύσκολα τροποποιήσιμες λόγω στρατηγικών και νομικών υποχρεώσεων
6	Δαπάνες σε σχέση με έσοδα	Υποχρεωτικές καταβολές (π.χ. επιστροφές φόρων) που σχετίζονται άμεσα με τη λειτουργία του φορολογικού συστήματος	Για την διαμόρφωση τους, απαιτείται ευρείας κλίμακας μεταρρύθμιση του τρόπου λειτουργίας του κράτους.
7	Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	Ποσά τα οποία μεταφέρονται από τον κεντρικό προϋπολογισμό του κράτους προς άλλες δημόσιες	Οι μεταβιβάσεις μειώνουν τη διαθέσιμη βάση στον κεντρικό προϋπολογισμό και, άρα, έχουν

		οντότητες, όπως τοπικές αρχές, περιφερειακούς οργανισμούς ή ειδικές δημόσιες υπηρεσίες.	ουσιαστική επίπτωση στους δημοσιονομικούς δείκτες. Υψηλό πολιτικό κόστος στη μείωση τους, ιδίως σε προεκλογικά έτη.
8	Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	Κεφάλαια που αποστέλλονται σε διεθνείς οργανισμούς ή ξένα κράτη στο πλαίσιο διεθνών οικονομικών συνεργασιών.	Προκύπτουν από διεθνείς δεσμεύσεις και συμβάσεις και η μη καταβολή τους μπορεί να έχει διπλωματικές νομικές ή οικονομικές συνέπειες. Συνδέονται με τη διεθνή αξιοπιστία και συμμετοχή της χώρας σε οργανισμούς και συνεργασίες.
9	Αποζημιώσεις και Αγωγές	Πληρωμές που οφείλει το κράτος ως αποτέλεσμα δικαστικών αποφάσεων, διακανονισμών ή συμβηφιστικών υποχρεώσεων που προκύπτουν από αγωγές ή αξιώσεις τρίτων.	Αποτέλεσμα δικαστικών διαδικασιών ή διακανονισμών και δεν είναι μέρος των συνηθισμένων λειτουργικών δαπανών. Δεν εμπίπτουν στην διακριτική ευχέρεια του κράτους/κυβέρνησης, αλλά διαμορφώνονται από έτος σε έτος. Έχουν διακύμανση αλλά είναι εξωγενείς ως προς τον σχεδιασμό του κράτους και δη του Προϋπολογισμού.
10	Εξυπηρέτηση Δημόσιου Χρέους	Δαπάνες που αφορούν τις υποχρεώσεις για την εξόφληση του χρέους, κυρίως σε μορφή πληρωμών τόκων και άλλων ασχολούμενων εξόδων που σχετίζονται με το υπάρχον δημόσιο χρέος.	Επιβάλλονται από την αναγκαιότητα διατήρησης της πιστοληπτικής ικανότητας του κράτους και την αποφυγή διακοπής των οικονομικών σχέσεων με τους δανειστές.
11	Δάνεια	Αποτελεί σημαντικό τμήμα των δημόσιων οικονομικών, καθώς περιλαμβάνει τόσο την έκδοση νέων δανείων όσο και την αποπληρωμή υφιστάμενων δανειακών υποχρεώσεων. Τα δημόσια δάνεια θεωρούνται δημοσιονομικές δαπάνες, επειδή επηρεάζουν άμεσα την οικονομική δραστηριότητα και τις υποχρεώσεις του κράτους.	Τα δάνεια θεωρούνται ανελαστική δαπάνη επειδή αποτελούν υποχρεώσεις που το κράτος δεν μπορεί να αποφύγει ή να μειώσει χωρίς σοβαρές οικονομικές και νομικές συνέπειες. Η εξυπηρέτηση δανείων περιλαμβάνει τόκους, χρεολύσια και αποπληρωμές κεφαλαίου, τα οποία πρέπει να καλύπτονται ανεξάρτητα από τις δημοσιονομικές συνθήκες.
12	Κοινωνικές Παροχές	Περιλαμβάνουν συντάξεις, επιδόματα, επιχορηγήσεις για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και υποστήριξη των νοικοκυριών	Αποτελούν κοινωνική υποχρέωση του κράτους και είναι συχνά ανελαστικές, καθώς προστατεύουν τη βιωσιμότητα και αξιοπρέπεια των πολιτών. Διαμόρφωσή τους συνεπάγεται υψηλό πολιτικό κόστος για την νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία.

Πίνακας 1. Τύποι ανελαστικών δαπανών

Οι δαπάνες πολιτικής αφορούν τις χρηματοδοτικές δεσμεύσεις του κράτους που αποσκοπούν στη στήριξη κοινωνικών, οικονομικών και αναπτυξιακών πρωτοβουλιών.

Αποτελούν επίσης το πεδίο ευκαιρίας για την εκάστοτε κυβέρνηση για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, κρίσεων ή άλλων απρόβλεπτων εξελίξεων.

Αυτές οι δαπάνες αποτελούν μέσο για την επίτευξη κυβερνητικών στόχων, όπως η βελτίωση των υποδομών, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, η παροχή κοινωνικών επιδομάτων και η στήριξη ευάλωτων ομάδων. Χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό και αφορούν τόσο εσωτερικές όσο και εξωτερικές οικονομικές δραστηριότητες.

Με βάση τις επιμέρους κατηγορίες δαπανών, οι δαπάνες πολιτικής καλύπτουν τους εξής τομείς:

- Επιχορηγήσεις
- Έργα Υποδομής και Κατασκευαστικά Έργα
- Προγράμματα Χρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους ή Ξένους Οργανισμούς.
- Αγορά Γης, Κτιρίων και Εξοπλισμού
- Επενδύσεις σε Καταθέσεις και Μετοχές.

Οι δαπάνες πολιτικής διαμορφώνουν το οικονομικό περιβάλλον και έχουν καίριο ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα είναι στην διακριτική ευχέρεια του κράτους για σκοπούς αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών, αναδυόμενων αναγκών και κρίσεων.

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει τις κατηγορίες των κρατικών δαπανών βάση την κατηγοριοποίηση όπως συντάχθηκε από το Δημοσιονομικό Συμβούλιο Κύπρου του για την περίοδο 2024-2027, στη βάση του Προϋπολογισμού 2025 και ΜΔΠ 2025-2027. Οι δαπάνες χωρίζονται σε δώδεκα κύριες κατηγορίες, με τις μεγαλύτερες να αφορούν τους μισθούς των υπαλλήλων, τα δάνεια και τις πολιτικές δαπάνες.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΣΚ	Πραγμ. Δαπάνες 2024	Εγκεκριμένος ΠΥ 2025	ΠΥ 2026	ΠΥ 2027
1-Σύνολο Αποδοχών/ Μισθοί υπαλλήλων	2,767,107,106	3,022,061,825	3,215,683,696	3,196,806,268
2-Συντάξεις και Φιλοδορήματα	790,613,804	599,410,040	624,310,040	663,110,040
3-Λειτουργικές Δαπάνες	582,380,036	606,100,166	592,793,317	553,935,962
4-Συντηρήσεις και επιδιορθώσεις	94,995,623	142,540,059	129,760,700	129,895,698
5-Δαπάνες Άμυνας και Αστυνόμευσης	366,011,972	386,882,725	385,507,296	382,351,124
6-Δαπάνες σε σχέση με έσοδα	4,228,737	7,654,130	5,639,140	5,639,140
7-Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	1,196,356,214	1,270,419,180	1,285,475,166	1,325,748,949
8-Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	309,176,797	329,465,885	384,949,335	406,883,735
9-Αποζημιώσεις και Αγωγές	28,038,544	11,219,700	11,209,700	11,209,700
10-Εξυπηρέτηση Δημόσιου Χρέους	878,679,832	866,274,710	860,137,720	883,629,020
11-Δάνεια	2,533,983,423	1,884,711,570	2,280,976,280	2,556,664,780
12-Κοινωνικές Παροχές	1,918,951,103	2,119,183,600	2,088,276,786	2,108,905,813
Δαπάνες Πολιτικής	952,268,628	1,706,034,402	1,752,090,496	1,346,736,448
Σύνολο	12,422,791,820	12,951,957,992	13,616,809,672	13,571,516,677

Πίνακας 2. Κατηγορίες Δαπανών ΔΣΚ

